ОТГОВОРИ

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
Регистрационен индекс | Дата
ВСС-13655-29-10-2024

на въпроси, зададени от Сдружение „Съюз на българските адвокати"

Отговор на въпрос №1

Изключването на съдия от разпределението на делата, промяна процента на натоварване или разпределението „ръчно" на дадено дело, са въпроси, предмет както на законова регламентация(напр. чл.157 ал.2 АПК), така и на нормативна основа на вторично ниво на правно регулиране(Единна методика за приложението на принципа на случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища, приета от ВСС), а също така и на вътрешни правила в съответните органи на съдебна власт, където са лимитативно изброени(регламентирани) подобни хипотези, вкл. прилагане на подбора чрез избор на определен съдия или чрез подбор без участието на определен съдия, поради което при обективиране на съответния протокол в него следва да се вписва основанието от посочените методика и правила за подобен начин на разпределение. Промяната в процента натовареност се регламентира подборно във вътрешните правила на съответния съд, чрез определяне на процент на всеки съдия от Вътрешни правила на натовареност, приети от Общото събрание на съответния съд, съобразно уредбата в ЗСВ(напр. за Административен съд – чл.92, ал.1, т.8). Т.е. в масовия случай не се издават отделни заповеди в тези хипотези, поради което при стриктно изпълнение на публикуваните на сайта методика, правила и решения на общото събрание на съда и при ясно вписване в протокола от извършения избор всички обстоятелства следва да са ясни.

Отговор на въпрос №2

Съгласно уредбата в ЗСВ общото събрание на съответния съд определя броя и съставите на отделенията, ако има такива, както и тяхната специализация по материя, а формирането самите съдебните състави(без едноличните) е предоставено да се разреши от всеки орган на съдебната власт. В тази връзка(и като отговор и на въпрос №34, изр. първо) следва да посоча, че в Административен съд – Пловдив, през времето когато бях административен ръководител образуването на тричленните съдебни състави(общо седем) е правено последно с моя Заповед №353/13.05.2021 г. за свикване на Общо събрание на съдиите от Административен съд – Пловдив, предвид персонална промяна и разпределение в касационните състави на съдиите. С оглед на това и във връзка с чл.237 от Закона за съдебната власт, както и протокол от Общо събрание на съдиите, проведено на 20.05.2021г., е издадена Заповед № 381/28.05.2021 г. на председателя за определяне на нови тричленни състави /7 състава/, като системата на формиране, почива на следния обективен принцип: председатели на съставите са първите седем по старшинство съдии, втори

членове са следващите седем и последните по старшинство са трети членове. Именно този обективен критерий, според общото събрание, а и по мое мнение, отстранява възможността за произволно или еднолично формиране на тричленните състави, вкл. и по субективен критерий. През времето, когато е имало съдии от тези състави, командировани в по-горна инстанция(ВАС),то командированите на тяхно място съдии в Административен съд – Пловдив са заемали временно техните места, до завръщането им.

Ротацията, разбира се е възможен вариант, но това зависи и от решението на общото събрание, а често това ефективно се постига след напускане на даден съдия(повишаване, пенсиониране, смърт и т.н.), когато на негово място и след конкурс идват друг съдия и това налага отново прилагане на посочения обективен критерий, който напрактика води до разместване за всеки един член-съдия в тричелните състави, тъй като се променя старшинството.

Отговор на въпрос №3

Доколкото и ако бъда избран за член на ВСС и доколкото този въпрос не е унифициран, то следва да се предприемат мерки за това, вкл. чрез изработване на правила и в тази връзка общи за всички съдилища.

Отговор на въпрос №4

В подобни случаи често във вътрешните правила на органите на съдебна власт съществува като уредена подобна хипотеза(напр. чрез заместване на отсъстващия член на състава от друг член на същата колегия или отделение, които са от „съседен(следващ)“ по номер състав по реда на старшинството. Тази практика се прилага с оглед невъзможността за провеждане на заседание напр. при отвеждане или болест на член от състава, когато същият следва да бъде заместен незабавно в откритото съдебно заседание, изискващо възможните съдии да са „на разположение“ за това и да нямат напр. други заседания или да ползват платен годишен отпуск или такъв, разрешен от здравните органи). За целта е необходимо тези правила да се предварително приети и обявени, вкл. и съдебните състави по номер и старшинство, а издадената заповед само констатира конкретната причина за извършваното заместване, която също следва да бъде публикувана, при спазване правилата за защита на личните данни.

В големите съдилища с много съдебни състави, вкл. и петчленни, възможността за прилагане на изцяло случаен подбор от всички съдии в един такъв случай в колегията например, би означавало ежедневно и постоянно ангажиране и очакване за внезапна необходимост от участие в различни по вид състави, което сериозно би препятствало нормалната работа на всеки съдия.

Отговор на въпрос №5

Следва да се посочи, че за ВКС и ВАС съответните Пленуми определят броя и състава на колегиите и броя и съставите на отделенията(така напр.

чл.119 ал.2,т.2 ЗСВ), а председателите, съвместно със своите заместници, предлагат на пленумите на върховните съдилища разпределението на съдиите по колегии и отделения(срв. напр. чл.122 ал.1,т.5 ЗСВ). Подобна е регламентацията и за по-ниските нива, ако има формирани отделения. Там пък изрично е посочено, че общото събрание обсъжда в края на всеки три години разпределението на съдиите по отделения, когато такива са обособени, и го предлага на съответния председател (напр. чл.92, 2,т.9 ЗСВ). В този смисъл обикновено само първоначалното (временно) разпределение при постъпване се извършва от съответния административен ръководител, който дължи, по предложение на съответното общо събрание или по решение на пленумите, окончателното му решаване.

Отговор на въпрос №6

Действително, промяната на дадена група или процента на натоварване в нея на конкретните съдии, би могло да доведе до повишаване „шанса" от случайното определяне на конкретен/тни съдии-докладчици. В част от съдилищата, в които има колегии и/или отделения, групите дела са посочени в предмета по материя на съответното отделение, а когато съответното общо събрание приема правила за определяне на натовареността на председателя на съда, на неговите заместници, на председателите на отделения, ако има такива, на съдиите от съответния съд, които са натоварени с осъществяването на организационни функции, както и в случай на предписание на здравните органи, с тези правила(които следва да се публикуват на сайта на съда), се определя и конкретния процент на натовареност, различен от 100%. В този смисъл за изменението му, очевидно е необходима хипотеза от тези правила или настъпили обстоятелства, които според мен биха били лесно проследими от всеки заинтересован, вкл. и по реда на ЗДОИ.

Отделно е ясно, че всички видове дела имат свои групи и статистически кодове, заложени в ЦСРД, част от номенклатурата на статистическите кодове по административни, наказателни и граждански, търговски и фирмени дела, която също може да се използва за унифицираща база при формирането на тези групи, но често(в по-малките съдилища) много отделни групи по материя и отделения не се създават. В тази връзка мислимо е създаване на ясен ред за подобни промени, вкл. и временно, как те се извършват, респ. тяхната имплементация за напред, за да не се създава впечатление, че нещо се прави с оглед моментната необходимост от разпределяне на дадено дело.

Отговор на въпрос №7

Очевидно е, че представеният доклад от дейността на тази работна група съдържа сам предложения за преодоляване на констатираните дефицити, касаещи случайното разпределение на делата, но само в ЕИСС, вкл. предлага конкретни варианти за изменение на съществуващата Единна методика за приложението на принципа на случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища, а

предложението за независим външен ежегоден одит на системата за случайно разпределение на делата би било добре дошло.

Отговор на въпрос №8

Да, ще подкрепя подобно предложение, при спазване на принципа за защита на личните данни.

Отговор на въпрос №9

Централизирано разпределение на заявленията по чл. 410 и чл. 417 от ГПК се извършва автоматично през модула МЦРЕОЗД (интегриран в Единната информационна система на съдилищата – ЕИСС), но и тук има възможности за спиране на съдии от разпределение или тяхното изключване, съобразно приети на заседание на СК на ВСС, проведено на 10.12.2024г., Правила за разпределение на делата по чл.9 ал.3 от ЗСВ, като и тук се прилагат правилата на отвод/самоотвод на съдебния състав.

В този смисъл избирането на конкретен съдия-докладчик(напр. при връщане на делото след неправилното му прекратяване) или изключването на съдия(който вече е бил в състава, постановил акт по същество) са хипотези, които биха отстранили обективни причини за участие/неучастие на конкретни съдии, които са лесно проверими. По-скоро може да се мисли за унифицирани вътрешни правила, които да предлагат действие по един и същ начин във всеки случай, който е изключение от принципа, вкл. и по отношение останалите членове на съдебния състав. Отделно може да се постъпи и по начини, решени от законодателя, като уредените хипотези на чл.36 ал.2 и ал.3 ЗСВ или чл.10 ал.26 от Закона за противодействие на корупцията сред лица, заемащи публични длъжности.

Отговор на въпрос №10(посочен като №9)

На този въпрос съм отговорил писмено по зададени въпроси от съдия Маладжиков от РС – Тутракан.

Отговор на въпрос №11(посочен като №10)

По този въпрос следва да се отбележи, че по-масови са всъщност самоотводите, отколкото отказите за отвод. Липсата на мотиви при отказ за отвеждане имплицитно съдържа тезата, че сочените конкретни основания по направеното искане, не са налице. Не смятам, че довеждането до край на изискванията за пълна мотивираност на всеки един съдебен акт по движение на делото е от полза за производството по дадено делото, доколкото пък така съществено може да се затормози движението по едно дело, вкл. и чрез непрекъснати отводи, които откази пък да се обжалват(при промяна на нормативната рамка), а по този начин делото целенасочено да се бави.

Отговор на въпрос №12(посочен като №11)

Не ми е известна точната бройка на тези съдилища, но ако има такива, то очевидно следва да се предприемат бързи действия за покриване на този дефицит.

Отговор на въпрос №13(посочен като №12)

Този проблем касае наличния сграден фонд, където съответните органи на съдебна власт са настанени. В тази връзка ясна е картината от много години за пренаселеността на редица съдебни палати, поради което много от тези помещения бяха заети за други, по-спешни нужди, поради което в общия случай съвещанията са провеждат в съдийските кабинети. Този проблем не може да бъде разрешен бързо, дори в обозримо бъдеще.

Отговор на въпрос №14(посочен като №13)

Този проблем – за воденото на пълни видео и аудио записи от откритите съдебни заседания е проблем, който занимава от дълги години и напредналите демокрации, като в отделните законодателства има различни подходи. Така например в Германия, където дигитализацията в работата на органите на съдебна власт е процес достатъчно напреднал, изискванията за такъв аудиозапис е предвидено да се осъществява изцяло едва след 01.01.2030г., а видеозаснемането остава опционално. От друга страна в съдебната система на САЩ (федералните съдилища) видеозаснемането и излъчването от медиите са изрично забранени по време на наказателни производства, вкл. и за всички производства пред Върховния съд, където се излъчва „на живо" само аудио. На щатско ниво обаче е позволено видеозаснемане под различни форми, но опцията остава в дискрецията на съответния съдия, вкл. с оглед осигуряване на справедлив процес, защита на личния живот или защита на участниците (съдебното жури, заснемането на непълнолетни лица, жертви на сексуално насилие, защитени свидетели и т.н.).

Отговори на въпрос №15(посочен като №14)

Системното забавяне на изписването на делата(постановяване на крайни актове след изтичане на законоустановените за това срокове) е сериозен проблем, който последните години, вкл. и с оглед по-равномерното натоварване на съдилищата, значително бе подобрен. Ако отделни съдии продължават да забавят значителен брой дела и то извън разумния срок от „три месеца", то това може да представлява и дисциплинарно нарушение, за което СК на ВСС дължи действия, предвид кратката погасителна давност на подобни нарушения, видно от сложилата се съдебна практика на ВАС на РБ. Статистика за забавените актове(след едномесечния срок в повечето случаи) и сега се води и публикува, както за всеки орган, така и в обобщените статистически данни от ВСС на полугодие и за календарна година. Що се отнася до имената на конкретните съдии, то обикновено те са налична в годишните доклади за дейността на всеки съд, които са качени на сайта на органа и всеки може да достъпи до тази информация.

Отговори на въпрос №16(посочен като №15)

Тук следва да се отбележи, че поначало моделът на избирането на т.н. „етични комисии" в съдилищата сега е свързан с гласуването на комисиите по професионална етика като постоянно действащ орган с основен състав и резервни членове. Разбира се е възможно и увеличаване броя на участващите в тези комисии магистрати, с оглед възможността за избиране на конкретния състав, който да разгледа даден сигнал, от повече член-съдии, но това е свързано с покриване изисквания за членове от повече магистрати, респ. наличие на съгласие за участие в подобни комисии, вкл. и по-дълга „скамейка" от възможни членове, което не винаги е обективно възможно в даден орган на съдебна власт.

Отговори на въпрос №17(посочен като №16)

Тази гаранция е предоставена от съответните процесуални и материални закони(вкл. Закона за адвокатурата), респ. са налице способи за защита на адвокатите в тази връзка, а за необходимостта от анализ касателно налагане глоби на адвокатите, респ. по тяхно принудително извеждане от зали или подаване на сигнали за дисциплинарни нарушения, то очевидно тук процеса може да се подпомогне от анализи, извършени от самата адвокатурата, вкл. и от различни сдружения на адвокати. Освен това адвокатите имат право да сигнализират било Инспектората към ВСС за проверка по конкретен случай, в който според тях са нарушени правата му, било да отнесат въпроса към органите, имащи възможност за иницииране на дисциплинарно производство по отношение на съответния съдия, при положение, че се счита, че такова е извършено.

Отговор на въпрос №18(посочен като №17)

Очевидно е, че тук се дължи проверка от ВСС в тази насока в органите на съдебна власт, след което и ако се установят такива случаи в отделни органи, се предприемат бързи действия за осигуряване на публикуването на всички актове по делата, освен тези, за които такова изрично не се допуска, съобразно нормативната уредба, при спазване правилата за защита на личните данни.

Отговор на въпрос №19(посочен като №15)

Унифицираните сайтове на съдилищата предвиждат публикуване на името, длъжността и отделението(ако има такова), в което даден съдия работи. По отношение на снимки на съдиите, това е въпрос, който не е разрешен еднакво в различните държави, вкл. и по съображения за сигурност, при отправени заплахи за живота или здравето на магистрата, поради което следва да става и със съгласието му.

Отговори на въпрос №20(посочен като №16)

Очевидно е, че посоченото техническо решение следва да се реализира от всеки един съд, а администрацията на ВСС да следи за наличието на пълнота и срочност при воденето му.

Отговори на въпрос №21(посочен като №17)

Органите на съдебна власт публикуват на сайта си годишните отчети за дейността на органа, респ. в тях се съдържа актуална информация за състава и (напр. за етичната комисия на Административен съд – Пловдив в годишния доклад за дейността на съда за 2025г. е посочено, че тя е избрана с решение на Общото събрание на съдиите от 04.12.2023 г., с мандат 2023–2027 г. и е в състав от трима основни членове – съдиите Величка Георгиева, Петър Касабов и Татяна Петрова, както и двама резервни членове – съдиите Христина Юрукова и Мария Николова), като разбира се може да се допълни с информация за контакт с нея, извън общия за съда.

Отговори на въпрос №22(посочен като №18)

Становищата на комисиите по сигнали често касая събиране на чувствителна информация от личния живот не само на съответния магистрат, но и за други лица, поради което публикуване(дори и при обезличаване) би могло да разкрие факти и обстоятелства, за които не се следва публичност, но за останалата статистическа информация не съществува пречка под формата на ежегоден доклад за дейността на съответната комисия да се изнасят посочените данни, вкл. и под формата на справка.

По отношение на конкретен въпрос под №34 към мен

По отношение първата част на въпроса вече отговорих(отговор на въпрос №2).

Действително, в представената от мен Концепция съм посочил, че може да се помисли и за връщане (по съществувалия до 2005г. модел) отчитане становището на съответния административен ръководител, където дадения магистрат работи, но и на това на административния ръководител на органа, където е свободния щат, като последният може да посочи и кой/кои от кандидатите намира за най-подходящи (така е предвидено напр. в законодателството на Словения), но веднага съм отбелязал, че макар и последното да създава определени негативни нагласи, свързани с практики от отминали години, считам този вариант за по-удачен, вместо всеки от ръководителите да използва „неформални“ способи за лобиране за определен/и кандидат/и. Нека нещата са ясно заявени и позициите изразени открито.

Следва да се добави в тази връзка, че обратното доведе през годините като съществуването на доказани порочни практики за кадруване в системата известни като „бели покривки“, или съществуването на неформални кръгове около лица с прякори. В този смисъл това определено може да е мярка за „изсветляване“. Представянето на незадължително становище, ще преодолее

именно тази нагласа, особено ако решението се подпомага от преценка за избор от по-широк кръг магистрати(например общото събрание на съдиите от съответния по-горен съд).

С уважение.....

/Явор Колев/